

In februari 2000 plaatste YN een artikel over Rohan Fernando, een Sri Lankaanse Nederlander met schizofrenie. Geschreven door Jolanda Brunnekreef, zijn ex-partner.

Twintig jaar later vertelt zij in YN hoe het met hem gaat en wat zij als mantelzorger tegenkomt. 'Er is in die tijd veel veranderd. Maar de kern is hetzelfde. Onlangs sprak Lalith, zoals zijn echte naam luidt, de zin opnieuw uit: 'Mijn ziekte heb ik overal, waar ik ook ben'.

FEUILLETON - DEEL 3

Het luchtbed onder de tafel

De enige juridische basis voor Lalith om in Nederland te verblijven was die van ons huwelijk. Dit vereiste officieel ook samenwonen. Aangezien dat voor mij geen optie meer was en omdat Lalith zich veilig voelde in mijn studentenflat, liet ik hem daar wonen. Die veiligheid was voor hem relatief: om zichzelf te beschermen sliep hij op een luchtbedje onder de eettafel. Voor mijzelf vond ik elders een kamer.

Toenmalig Psychiatrisch Centrum Nijmegen begon met de zoektocht naar de juiste behandeling. De nadruk lag op 'eerst Nederlands leren', terwijl dat in de staat waarin Lalith verkeerde onmogelijk was. Het leek mij logischer om eerst met medicatie te proberen hem stabiel te krijgen, alvorens het te hebben over het leren van een nieuwe taal. Maar mijn inbreng werd niet geapprecieerd, als ik het netjes zeg.

Intussen was mijn aangeboren kwaal, eczeem, waarschijnlijk door de stress, uit de hand gelopen. De dermatoloog

die ik bezocht, een oudere dame die helaas nog net niet met pensioen was, uitte bij ieder consult haar verbazing en afkeur: 'Oh ja, dat meisje dat getrouwd is met die Tamil', om me vervolgens zonder behandeling weg te sturen. Na een jaar was mijn huid er zo slecht aan toe dat ik met spoed terechtkwam in het ziekenhuis.

Samenwonen

Inmiddels had Lalith's medicatie, voorgeschreven door het PCN, een averechts effect: hij ging in rap tempo achteruit. Hij was extreem rusteloos, paranoïde, kon niet slapen, eten of waar dan ook enige rust vinden. Het PCN gaf toe dat er dringend iets moest gebeuren omdat hij anders aan ondervoeding en uitputting dood kon gaan. Ik pendelde continu heen en weer tussen mijn studentenhuis en zijn flat. Tussen mijn leven als student en mijn rol als mantelzorger.

Toen ik op een avond telefonisch geen contact kon krijgen, vreesde ik het ergste. Mijn fiets was uitgeleend en ik besloot

lopend poolshoogte te gaan nemen. Op zo'n honderd meter van de flat werd ik overvallen door iemand in joggingkleding die mij met een mes op mijn keel gewelddadig aanrandde. Toen deze 'sportieveling' gekregen had wat hij wilde, liet hij me gaan. In de flat belde ik de politie, die direct kwam en een onderzoek startte. Al die tijd lag Lalith te slapen, zwaar onder invloed van medicatie, op zijn luchtbedje onder de tafel.

Gelukkig besloot PCN toen over te gaan op andere medicatie. Dit keer met het gewenste effect. Lalith knapte snel op. Net op tijd voor de volgende tegenslag: iemand had geklikt bij studentenhuisvesting en Lalith werd gesommeerd bin-

---

Had ik maar eerder moeten nadenken voor ik met een buitenlander trouwde

nen twee weken de flat te verlaten. Mijn wanhopige pleidooi bij studentenhuisvesting had, behalve uitstel van nog eens twee weken, geen resultaat. Geen enkele instantie kon hulp bieden; de enige oplossing was dat ik weer met hem zou gaan samenwonen. Op het nippertje vond ik een kamer voor Lalith in de particuliere sector, bij een hospita die mijn verhaal geloofde dat het een gevluchte journalist betrof.

Bless her soul

De hospita kreeg natuurlijk al snel in de gaten dat er iets niet klopte. Lalith's keukentje en kamer waren een bende, gemaakte afspraken kwam hij niet na. Keer op keer moest ik zijn verblijf bij de hospita - *bless her soul* - bepleiten en veiligstellen. Na drie jaar was eindelijk het moment aangebroken dat hij aanspraak maakte op het Nederlandschap.

Eindelijk was het mogelijk om passende huisvesting - ook al kreeg ik aanvankelijk van de baliemedewerker geen formulier om urgentie aan te vragen, want 'ik had maar eerder moeten nadenken voordat ik met een buitenlander trouwde' - en thuiszorg voor hem te regelen. Een tijd van stabiliteit brak aan en in 1993 studeerde ik, bijna cum laude, af. Desondanks bleef ik ook in de dertig jaar die volgden intensief mantelzorgen, samen met mijn nieuwe partner. Hierover meer in het volgende deel.

Jolanda Brunnekreef

Jolanda Brunnekreef is cultureel antropoloog, schrijver en mantelzorger van haar ex-partner met schizofrenie én redactielid van YN.